

"Απαντες οἱ περιηγηταὶ ἐθαύμασαν τὴν δεξιότητα τῶν Πολωνησίων εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν πυροβόλων αὐτῶν καὶ τῶν Γροελανδῶν εἰς τὴν τῶν καγιακῶν τῶν. Ὡς πρώτη ἀρχὴ καὶ βάσις τῶν λέμβων ἐχρησίμευσεν κορμὸς δένδρου ἐσκαμμένος. Ἐπὶ Ἡροδότου, οἱ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰνδοῦ οἰκοῦντες Ἰνδοὶ κατασκευάζον τὰ ἀκάτια αὐτῶν κοιλαίνοντες τὸ μεταξὺ δύο ὄζων μέρος τοῦ σωληνοειδοῦς σελήχους μεγάλων τινῶν σταχυοειδῶν φυτῶν. Τινὲς τῶν τοιούτων λέμβων εὐρέθησαν καὶ εἰς στρώματα γῆς προγενέστερα τοῦ νῦν, ὅπου καταδείκνυσιν ὅτι μόλις ὁ ἄνθρωπος ἐφάνη ἐν τῇ γῇ καὶ δὲν ἐβράδυνε ν' ἀνακαλύψῃ τρόπους πρὸς διάπλευσιν τῶν κυμάτων. Ἄλλως δὲ καὶ τὰ θαλάσσια ζῷα τῷ παρεῖχον ὑποδείγματα πρὸς κατασκευὴν τῶν λέμβων του. Καίτοι βραβερότατοι ἔτι οἱ ναυτικοὶ τῆς Ὠκεανίας λαοί, ἐδέχθησαν ὅμως διὰ πολλῶν νὰ διέλθωσι βαθμίδων πρὶν καταντήσωσιν εἰς τὰς τεχνικωτάτας ἐκείνας πιράγας, αἵτινες νῦν ἐλκύουσι τὸν ἡμέτερον θαυμασμόν. Ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Στράβωνος καὶ τοῦ Πλινίου, οἱ παρὰ τὰς ἀκτὰς τοῦ Ἀτλαντικοῦ λαοὶ ἔπλεον ἔτι ἐπὶ σχεδίων ἐκ συμπεπλεγμένων καὶ διὰ δερματίνων λωρίδων συνδεδεμένων κλάδων δένδρων, ἐν ᾧ οἱ σκανδιναυκοὶ λαοὶ εἶχον πολλῶν τελειότερας λέμβους. Οἱ Σινίωες ἐκυθέρων τὰ σκαφιδία τῶν διὰ κινητῆς κώπης. Ἐν ταῖς χώραις ὅπου ἀνάγκη παρίσταται μόνον διαβάσεως ποταμῶν, οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ μακρὸν ἐθεώρουν ἐπαρκεῖς σχεδία· ἐκ σχοίνων καὶ κελύμων. Οἱ ἰθαγενεῖς τῶν νήτων Γαμβιᾶ καὶ τῆς Νέας Ζηλανδίας μόνον σχεδίων ποιοῦνται χρῆσιν, διαφέροντες κατὰ τοῦτο τῶν λοιπῶν Πολωνησίων, οἵτινες κατασκευάζουσι πιράγας. Ἐν τῇ Ἰνδικῇ ἐπικρατεῖ ἔτι ἐπὶ διαφόρων παραθλασσίων μερῶν ἢ χρῆσις τῶν σχεδίων, εἰς δὲ προσθέτουσι καὶ ἐν ἰστίον. Ἀνάλογοι εἰσιν αἱ βάλισα τῆς Περουβίας, συνιστάμεναι ἀπλῶς ἐκ κορμῶν δένδρων συνδεδεμένων διὰ κληματίδων. Ἐν τῇ λίμνῃ Τιτικάκῃ μέχρι τοῦδε ἔτι ἐξυκολοῦθουσι νὰ πλέωσιν ἐπὶ σχεδίων ἐκ κελύμων. Αἱ δὲ ἐν τῷ Εὐφράτῃ καὶ τῷ Τίγρει εὐχρηστοὶ ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων κελῆκ, οὐδὲν ἄλλο κατ' ἀρχὰς ἦσαν ἢ σχεδία, βαθμηδὸν τελειοποιηθεῖσαι.

Ἡ συνεχὴς ἀνάγκη διαπορθεύσεως ποταμῶν διήγειρε τὴν ἰδέαν τῶν γεφυρῶν, ὧν ὑπόδειγμα πρόσχον φυσικοὶ τινες βράχοι, ὡς τὸ Rock-bridge ἐν Βιργινίᾳ καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν κατασκευάσθησαν πολλὰ ἀπλῶς ἐκ κορμῶν δένδρων, ῥιφθέντων ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἑτέραν ὄχθην, ὅπου δ' οἱ ποταμοὶ ἦσαν πλατεῖς, ὡς ἐν Ἀμερικῇ, συνέδεσαν πολλοὺς κορμούς δένδρων διὰ κληματίδων ἢ μίμβρων. Ὁ ἰθαγενὴς Ἰνδὸς διέρχεται τὰς τοιαύτας γεφύρας μετὰ δεξιότητος καὶ τόλμης, μεθ' ὅλας τὰς ταλαντεύσεις αὐτῶν. Αἱ γέφυραι τῶν Σιχαπόχ εἰσιν ἀ-

πλᾶϊ δοκοὶ, συγκρατούμεναι διὰ σχοινίων ἐξ αἰγείων τριχῶν. Ὅπου δὲ τὸ ῥεῦμα εἶναι στενότερον οἱ ἰθαγενεῖς οὗτοι πηδῶσι μετὰ μεγίστης εὐκυνησίας καὶ ἐπιτηδεϊότητος ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην διὰ μακροῦ κονταρίου. Πολλὰ τοῦ τῶν Ἀνδεων αἱ γέφυραι συνίστανται ἐξ ἀπλοῦ σχοινίου τεταμένου ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἑτέραν ὄχθην· ὁ θέλων νὰ διέλθῃ ἐξαρτᾷ ἐκ τούτου αἰώραν ἢ καλὰ θιον, ἐν ᾧ κάθεται καὶ ἀφίνει αὐτὸ νὰ ἐξολισθήσῃ ἐν τῷ σχοινίῳ.

*Ἐπειτα τὸ τέλος.

Ὅλῖγα τινὰ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ ΛΕΟΝΤΟΣ

Ὅσοι καταπλέουσι σήμερον εἰς Πειραιᾶ, καὶ εὐρίσκουσιν ἐν μὲν τῷ λιμένι πλεῖστα ἐμπορικὰ καὶ πολεμικὰ πλοῖα, περὶ τὸν λιμένα δὲ πόλιν κορυφὴν καὶ καθεκάστην προαγομένην καὶ συνδεδεμένην ἤδη μετὰ τῶν Ἀθηνῶν διὰ δρόμου σιδηροσώτου, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ φαντασθῶσι τὴν ἐρημίαν ἣτις ἐπεκράτει αὐτόθι πρὸ τεσσαράκοντα καὶ πέντε μόλις ἐτῶν. Ἐν τῷ λιμένι, ὅπου δὲν ὑπῆρχεν ἔχνος τοῦ νῦν στεφανοῦντος αὐτὸν λαμπροῦ κρηπιδώματος, δύο ἢ τρεῖς ὑπεφαίνοντό που καὶ που λέμβοι, ἐπὶ δὲ τῆς παραλίας μία μόνη ὑψοῦτο οἰκία πενιχρά, καὶ διὰ ν' ἀναβῇ τι εἰς Ἀθήνας ἔπρεπε ἐπὶ δύο ὥρας νὰ ἦναι ἐκτεθειμένος εἰς τὴν ποικίλῃ τῆς ἀτμοσφαίρας ἐπήρειαν.

Οὕτω δὲ εἶχεν ὁ Πειραιεὺς ἐπὶ αἰῶνας πολλοὺς, καὶ ἰδίως ἐν τῇ 12' ἑκατονταετηρίδι, ὅτε νέον μὲν σημεῖον ζωῆς οὐδὲν ἔδιδεν, ἐν δὲ καὶ μόνον ἔσωζεν ἐκ τῆς ἀρχαιότητος κόσμημα. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν ἠξέουρουσι βεβαίως ὅτι περὶ τὰ τέλη τῆς ἑκατονταετηρίδος ἐκείνης Ἰστακτο ἀκόμη, οὐχί εἰς τὴν εἰσόδον τοῦ λιμένος Πειραιῶς, ὡς εἶπον τινες, ἀλλ' ἐν τῷ μυχρῷ ἐξεναντίας τοῦ λιμένος, ἐκεῖ περίπου ὅπου σήμερον ὑπάρχει ὁ Τινάνειος κήπος ἢ ἡ πλατεῖα τοῦ Θεμιστοκλέους, κολοσσικὸς λέων ὅστις, εἰ καὶ κατῆμένος, εἶχε 40 περίπου ποδῶν ὕψος καὶ ἐνεκα τοῦ ὁποίου ὁ λιμὴν τοῦ Πειραιῶς ὠνομάσθη ἐπὶ πολλὸν χρόνον λιμὴν τοῦ λέοντος ἢ τοῦ δράκου. Ὁ λέων οὗτος ἦτο κατ' ἐκείνου τοῦ χρόνου ὁ μόνος διαρκὲς κάτοικος τοῦ λιμένος τούτου, περὶ τὸν ὅποιον δὲν ὑπῆρχεν εἰμὴ μία καὶ μόνη οἰκία πλησίον τοῦ λέοντος κατασκευασμένη καὶ χρησιμεύουσα ὡς ἀποθήκη ἐμπορευμάτων καὶ ὡς τελωνεῖον. Ἀλλὰ τῷ 1668 ἀπῆχθη καὶ ὁ ἐρημίτης ἐκείνος τοῦ Πειραιῶς εἰς Ἑνετίαν ὑπὸ τοῦ πολυθρυλῆτου Ἑνετοῦ ναύαρχου καὶ δόγου Φραγκίσκου Μοροζίνη ὡς ἐν τῶν τροπαίων τῆς ὑπ' αὐτοῦ κατορθωθείσης ἀλώσεως τῶν Ἀθηνῶν, καθ' ἣν συνέβη ἡ τοῦ Παρθενῶνος διάρρηξις. Μόλις δὲ κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος

παρετηρήθη ὅτι ὁ λέων οὗτος ἔφερεν ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ πλευρῶν αὐτοῦ ἐπιγραφὴν τινα ρουνικὴν ἥτοι σκανδιναυικὴν· ἀλλὰ μέχρις ἐσχάτων πᾶσαι αἱ περὶ τῆς ἐρμηνείας αὐτῆς ἀπόπειραι εἶχον ἀποτύχει, καὶ τινες μάλιστα ἤρχισαν νὰ ἀμφιβάλλωσιν ἐὰν οἱ χαρακτῆρες ἐκεῖνοι ᾗσαν τῶντι ρουνικοί, καὶ ὅχι φοινικικοί ἢ ἄλλοι παναρχαῖοι ἀσιανοί. Τελευταῖον τῷ 1856 ὁ Δανὸς ἀρχαιολόγος 'Ράφν ἐδημοσίευσεν ἐρμηνείαν τινὰ τῆς ἐπιγραφῆς, ἔχουσαν πρὸς μὲν τὸ μέρος τῆς ἀριστερᾶς τοῦ λέοντος πλευρᾶς ὡς ἐξῆς· «Ο Χάκιν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Οὐλφ, 'Ασμουὺνδ καὶ 'Οερν, ἐκυρίευσαν τὸν λιμένα τοῦ τιν. Οἱ ἄνδρες οὗτοι καὶ ὁ Χαράλδ ὁ Μακρὸς ἐπέβαλον βαρεῖας χρηματικὰς ποινὰς ἕνεκα τῆς ἀποστασίας τοῦ 'Ελληνικοῦ λαοῦ. 'Ο Δάλλκ ἤχμαλωτέθη εἰς ἀπωτάτω κειμένης χώρας· ὁ 'Εγίλ καὶ ὁ 'Ραγνάρ ἐστράτευσαν εἰς 'Ρωμανίαν καὶ 'Αρμενίαν.» 'Επὶ δὲ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς, ὁ 'Ράφν ἀνέγνωσε τὰδε· «'Ο 'Ασμουὺνδ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ 'Ασγεῖρ, 'Θορλεῖρ, 'Θορδ καὶ 'Ιθάρ ἐχάραξαν τοὺς ρόυνους τούτους, ἐκ παραγγελίας τοῦ Χαράλδ τοῦ Μακροῦ, ἃν καὶ οἱ παρωργισμένοι 'Ελληνες ἠθέλησαν νὰ ἐμποδίσωσι τοῦτο.» 'Εξ ὧων τούτων τῶν Βαριάγων ὁ μὲν καὶ ἄλλοθεν γνωστὸς εἶναι ὁ Χαράλδ ὁ Μακρὸς, ὅστις παρίσταται ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ὡς ἀρχηγὸς τῶν καταβαλόντων τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος στάσιν μαχητῶν. 'Ο πολυθρύλητος οὗτος Χαράλδ, ἀναχωρήσας περὶ τὸ 1030 ἐκ τῆς βορείου αὐτοῦ πατρίδος καὶ κατελθὼν εἰς Βυζάντιον διετέλεσεν ἀπὸ τοῦ 1033 ἕως τοῦ 1043 ἀρχηγὸς τῆς ἐκ Βαριάγων συγκειμένης μοίρας τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, πολεμήσας πολλάκις πρὸς τοὺς Βουλγάρους, πρὸς τοὺς ἐπανεληλυμένους τότε ἐπιτεθέντας κατὰ τοῦ κράτους 'Αρὰβας, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν Σικελίᾳ ὑπὸ τὸν Μανιάκην· διετέλεσεν ἐραστὴς τῆς Μαρίας, ἀνεψιᾶς τῆς βασιλίδος Ζωῆς, ἡγαπήθη καὶ παρ' αὐτῆς τῆς ἀκολάστου ταύτης γράϊας, εἰς τῆς ὁποίας ὅμως δὲν ἀνταπεκρίθη τὰ αἰσθήματα· καὶ ἐπὶ τέλους, ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια συνεπαγόμενος τοσοῦτον χρυσὸν, ὥστε 12 νεανῖαι μόλις ἐδύναντο νὰ μετακομίσωσιν αὐτόν. 'Εκεῖ ἐδασίλεισε τῆς Νορβηγίας τῷ 1047 καὶ βραδύτερον συμμασῶν ὡς σύμμαχος τοῦ Νορμανδοῦ Γουλιέλμου τῆς μεγάλης τούτου κατὰ τῆς 'Αγγλίας ἐπιχειρήσεως, ἔπασε τῷ 1066 ἐν τῇ μάχῃ δι' ἧς ὁ Γουλιέλμος κατέκτησε τὴν χώραν ἐκείνην καὶ ἵδρυσεν ἐν αὐτῇ τὴν νορμανδικὴν κυριαρχίαν, τὴν τοσοῦτον ἐπενεργήσασαν εἰς τὴν μόρφωσιν τῆς ἀγγλικῆς πολιτείας, κοινωνίας καὶ γλώσσης. Αἱ πληροφορίες λοιπὸν ὅσας ἔχομεν περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν κατορθωμάτων τοῦ μεσαιωνικοῦ ἐκείνου ἥρωος, τοῦ ὁποίου αἱ περιπέτειαι ἐνθυμίζουσιν εἰς πολλὰ τοὺς πρωταθλητὰς τῶν ἡμετέρων ἡρώων χρόνων, συμ-

βιβάζονται πρὸς τὰ ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ 'Ράφν ἀναφερόμενα γεγονότα· διότι εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ Χαράλδ ὁ Μακρὸς διετέλεσεν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους μετὰ πολλῶν ὁμοφύλων ὥστε ἐνὸςφω δὲν ἀποδειχθῇ ἄλλως ἡμαρτημένη ἡ ἐρμηνεία αὕτη, δικαιούμεθα νὰ προσθῶμεν εἰς τὰς ὀλίγας περὶ 'Αθηνῶν εἰδήσεις ὅσαι περιεσώθησαν εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τῶν χρόνων ἐκείνων καὶ ταύτην τῆς στάσεως τῶν 'Αθηναίων τὴν περιστολήν. Λέγομεν τὴν περιστολήν τῆς στάσεως, καθότι περὶ αὐτῆς ταύτης τῆς στάσεως οὐδὲν πλεῖστον γνωρίζομεν. 'Ο Χόρπ ὑποθέτει αὐτὴν ἐκ συνενοήσεως μετὰ Σλαύων ἢ Σαρρακηνῶν γενομένην καὶ ἴσως ἀνεξάρτητον ἀπὸ πάσης ξενικῆς ἐπιδράσεως. Τὸ δὲ καθ' ἡμᾶς πιθανώτερον νομίζομεν ὅτι ὑπῆρξε παράρτημα τῆς Βουλγαρικῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἀποτέλεσμα τῶν δεινῶν τῆς κυβερνήσεως καταπίεσεων. 'Αλλὰ ταῦτα πάντα εἶναι εἰκασίαι. 'Εκ δὲ τῆς ἐπιγραφῆς συνάγεται ὅτι ὁ Πειραιεὺς τότε δὲν ἦτο ἔρημος, ὡς βραδύτερον, ἀλλὰ κατωκίετο, ἀφοῦ περὶ τῆς ἀλώσεως αὐτοῦ μόνου γίνεται λόγος καὶ διὰ τῆς ἀλώσεως ταύτης φαίνεται κατασταλεῖσα ἡ ἐπανάστασις. Καὶ αἱ μὲν ἐπιβληθεῖσαι χρηματικαὶ ποιναὶ λέγονται βαρεῖαι· ἀλλ' ἴσως κατὰ τὰ λοιπὰ οἱ μαχηταὶ ἐκεῖνοι τῆς 'Αρκτου ἀνεδείχθησαν ἐπισταίτες ὁπωσοῦν πρὸς τὴν πόλιν ταύτην, πρὸς τὸ παρελθὼν τῆς ὁποίας δὲν ᾗσαν παντελῶς ἀναίσθητοι. Τοῦλάχιστον εἰς τὰ δημόδια ἔργα τοῦ Βορέα κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους φημίζεται ἡ πόλις τῶν 'Αθηνῶν ὡς μὴτρη πάσης ἐπιστήμης καὶ τροφὸς πάντων τῶν φιλοσόφων, καὶ μηδεμίαν ἔχουσα ὁμοίαν αὐτῆς εἰς ὅλην τὴν 'Ελλάδα κατὰ τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν φήμην.» Αἱ δὲ παραδόσεις αὗται δὲν ἀπέβησαν βεβαίως κοιναὶ εἰς τὰς ὑπερβορείους ἐκείνας χώρας εἰμὴ διὰ τῶν Σκανδιναυῶν, οἵτινες εἶδον καὶ ἐσεβάσθησαν ταῦτα τῆς ἀρχαίας δόξης τὰ λείψανα.

'Αλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων εἰδήσεων γνωρίζομεν ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἡ τῶν 'Αθηνῶν πόλις ἐτιμαζτο ἐξαιρέτως ὑπὸ τε τῶν ὀλίγων ἐπισκεπτομένων αὐτὴν ξένων καὶ ὑπὸ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει μοναρχῶν. Αἱ πληροφορίες τὰς ὁποίας ἔχομεν παρὰ δύο περιηγητῶν ἐλθόντων τότε ἐνταῦθα, ὅσφω ἀφελεῖς καὶ ἂν ὦσι, μαρτυροῦσιν οὐχ ἥττον ὅτι ἡ φήμη τῆς πόλεως ἐσώζετο ἔτι ἀκμαία ἐν τῷ κόσμῳ. 'Ο Βουργουνδιὸς Γουίδων ἐγκωμιάζει τὰς 'Αθήνας ὡς μητέρα πάλαι ποτὲ τῆς φιλοσοφίας καὶ καλλιτείας, ἐξαιρέτως ὅμως ἀποθαυμάζει τὸ θεῖον καὶ ἀκοίμητον φῶς, τὸ ὁποῖον εἶδεν ἐν τῷ πολυτελεῖ ναῷ τῆς ἀειπαρθένου καὶ Θεοτόκου Μαρίας, ὅστις ὀνομαζόμενος ἄλλοτε Προπύλαιον, ὠκοδομήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως 'Ιάσωρος. Καὶ ὁ 'Ισλανδὸς Σαιβούλφ, ὅστις ἐπορεύθη εἰς προσκύνησιν τοῦ 'Αγίου Τάφου τῷ 1102-1103, ὁμιλήσας ἐν

τῷ Ὀδοιπορικῷ αὐτοῦ περὶ τῶν Πατρῶν, ἃς καὶ πόλιν τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου ὀνομάζει, περὶ τῆς Εὐβοίας καὶ ἄλλων νήσων, μνημονεύει προσέτι τοῦ παρὰ τὸν κορινθιακὸν κόλπον βοιωτικῷ λιμένος Ὅστου, τοῦ σήμερον λεγομένου Λιθαδόστου (τῆς ἀρχαίας Κρεούσης), ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἀναχωρήσας καὶ βαδίσας δύο ἡμέρας, τὸ μὲν πεζὸς, τὸ δὲ ἐπὶ ὄνου, ἀφίκετο εἰς Θήβας, «τὰς ὁποίας, λέγει, ὁ λαὸς ὀνομάζει Στῆβας»· ἔπειτα δὲ ἀναφέρει τὰς Ἀθήνας, δύο ἡμερῶν ἐξίσου δρόμον ἀπεχούσας ἀπὸ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, περιφήμους δὲ διὰ τὴν κηρύξαντα αὐτόθι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀπόστολον Παῦλον, καὶ τὸν ἅγιον Διονύσιον, ὅστις γεννηθεὶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ καὶ παιδευθεὶς κατηχήθη ὑπὸ τοῦ Παύλου εἰς τὰ τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Ὁ μὲν Ρουδὸν λοιπὸν ἐνθυμεῖται πρὸ πάντων τοὺς ἐθνικοὺς φιλοσόφους, ῥήτορας καὶ ἥρωας, ἂν καὶ παραδόξῳ· δικαστρέφει τὰ κατ' αὐτοὺς, διότι, ὡς εἴδομεν, λέγει τὸν Ἰώσωνα ἰδρυτὴν τῶν Προπυλαίων. Ὁ δὲ Σαϊθούλφ κυρίως γνωρίζει τοὺς ἥρωας τῆς χριστιανικῆς πίστεως, μὴ λησμονῶν, ἐννοεῖται, νὰ ἐπαναλάβῃ τὰ περὶ τοῦ ἀκοιμῆτου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Παναγίας λύχνου.

Ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς, καὶ παρὰ τῇ Βυζαντινῇ κυβερνήσει μέγα ἦτο τὸ ἀξίωμα τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν ἕνεκα τοῦ ἐνδόξου αὐτῆς παρελθόντος. Τοῦτο καθίσταται πρόδηλον ἐκ τῆς ἐν αὐτῇ ἀφίξεως τοῦ Βασιλείου Β' εἰς τὸ τέρμα τῆς θριαμβικῆς πορείας ἣν ἐπεχείρησε μετὰ τὴν κατὰτρόπῳ τῶν Βουλγάρων, ἀπὸ τοῦ ἔαρος τοῦ 4018 μέχρι τοῦ ἔαρος τοῦ 4019, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως μέχρις Ἀχρίδος καὶ ἐξ Ἀχρίδος μέχρις Ἀθηνῶν. Τὸ πρῶτον τῆς πορείας ταύτης μέρος ἦτο ἀπαρχίτητον ἵνα δεχθῇ τὴν ὑποταγὴν τῶν χωρῶν ὅσαι κατεῖχοντο ἔτι ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἐν Θράκῃ, ἐν Μακεδονίᾳ καὶ ἐν Ἀλβανίᾳ, καὶ ἵνα διατάξῃ τὰ κατὰ τὴν στρατιωτικὴν καὶ πολιτικὴν διοίκησιν τῶν χωρῶν τούτων. Ἐκ Κεσορίας ὅμως ὁ βασιλεὺς ἠδύνατο κάλλιστα νὰ ἀνακάμψῃ εἰς Θεσσαλονίκην, ἵνα ἐπιστρέψῃ ἐκεῖθεν εἴτε διὰ ξηρᾶς εἴτε διὰ θαλάσσης εἰς Κωνσταντινούπολιν, διότι αἱ μεσημεριώτεραι ἐλληνικαὶ χώραι εἶχον πρὸ 25 ἐτῶν ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τῆς Βουλγαρικῆς ἐπιδρομῆς καὶ κατακτησέω· καὶ ὑπαχθῇ ὁλοσχερῶς εἰς τὴν Βυζαντινὴν κυβερνήσιν. Τοῦτο δὲ, ὅτι ὁ Βασίλειος ἠθέλησεν οὐδὲν ἤττον νὰ ἐπισκερθῇ τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν κυρίως Ἑλλάδα, ὑποδεικνύει τὴν ἰδιόζουσαν αὐτοῦ περὶ τῶν χωρῶν τούτων ἐπιμέλειαν. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἀπαξ ἀποφασίσει, ἂν ὁ Βασίλειος ἀπέβλεπεν εἰς τὴν κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου σπουδαιότητα τῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος, ἥθελε βεβαίως προτιμήσει ἐτέραν τινὰ ὡς τελευταῖον σταθμὸν τῆς ἀξιωματικοῦ αὐτοῦ ἐκείνης στρατιωτικῆς καὶ πολιτικῆς πορείας αὐτοῦ.

Αἱ Πάτρι, ἡ Κόρινθος, αἱ Θήβαι, ἦσαν πόλεις πολὺ μᾶλλον τῶν Ἀθηνῶν ἄξια λόγου διὰ τὴν βιομηχανίαν αὐτῶν καὶ τὴν εὐπορίαν· ἐκ τούτων δὲ φυσικώτατον ἦτο μάλιστα νὰ ἔλθῃ εἰς Κόρινθον, καὶ ὡς καθέδραν τοῦ στρατηγοῦ τῆς Πελοποννήσου, καὶ ὡς ἐπιτηδεύματα κειμένην πρὸς τὸν ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐκπλουν. Δὲν δυνάμεθα λοιπὸν ἄλλως νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν προτίμησιν ἣν ἀπένειμεν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν ἐν Πειραιεὶ συγκέντρωσιν τοῦ στόλου ὅστις ἔμελλε νὰ διαβιβάσῃ αὐτὸν εἰς τὴν βασιλεύουσαν, εἰμὴ διὰ τῶν ἐνδόξων ἀναμνήσεων αἰτινες δὲν ἔπαυσαν καὶ τότε συνδεόμεναι μετὰ τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως ταύτης. Οὐδὲ διηλέθεν ἀπλῶς δι' αὐτῆς ὁ Βασίλειος, ἀλλὰ ἀνῆλθε μετὰ τοῦ στρατοῦ, λαμπρῶς ἐσκευασμένου καὶ παρατεταγμένου εἰς τὴν ἀκρόπολιν, εἰσῆλθεν εἰς τὸν Παρθενῶνα ὅστις ἔξωθεν μὲν ἐσώζετο τότε ἀκέραιος ὅπως ἦν τὸ πάλαι, ἔσωθεν δὲ ἦτο διεσκευασμένος εἰς περικαλλῇ ναὸν τῆς Παναγίας Θεοτόκου, καὶ ταύτῃ δοὺς τὰ τῆς νίκης εὐχαριστήρια, ἐκόσμησε δι' ἀναθημάτων πολυτελῶν τὸ ἱερὸν αὐτῆς. Οὕτω δὲ τιμήσας τὴν πόλιν ταύτην, ἥτις ἐπέπρωτο νὰ μὴ μείνῃ ποτὲ ἀμέτοχος τῶν μεγίστων τῆς Ἀνατολῆς συμβεβηκότων, κατήλθεν ἐν παρατάξει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ ἀπέπλευσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Αἱ Ἀθηναὶ καὶ ὁ Πειραιεὺς καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς σύμπασα δὲν ἡρμώθησαν καὶ δὲν κατεσφραφίσαν εἰμὴ ἐπὶ τῆς Ὀθωμανικῆς κυριαρχίας, οὐχὶ κατὰ τὸν μέτον αἰῶνα, καθ' ἣν ἐποχὴν, ὡς δηλοῦται ἐκ πλείστων γεγονότων, ἡ ὕλική τοῦλάχιστον αὐτῶν κατὰστασις εἶχε καλῶς.

ΜΙΑ ΣΕΛΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Συνήθεια ἐπεκράτησεν ἀπὸ τινων ἐτῶν, καθιερωθεῖσα, ἂν δὲν μὲ λανθάνῃ ἡ μνήμη, ὑπὸ τοῦ ἀειποθήτου φίλου μου καὶ φίλου πάντων ὤμων, τοῦ Γεωργίου Τερτσέτη, νὰ τελῶμεν κατ' ἔτος, εἰς ἀνάμνησιν τῆς ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀναστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, τὴν ἑορτὴν τῆς 25 Μαρτίου, καθ' ἣν καὶ πανηγυρικοὶ ν' ἀπαγγέλλωνται λόγοι, ἀναμνησκόντες τὰ ἐνδόξα ἔργα τῶν ἐνδόξων ἡμῶν πατέρων, ἅμα δὲ καὶ προτρέποντες ἡμᾶς οὐχὶ ἀπλῶς εἰς θαυμασμὸν, ἀλλὰ πρὸ πάντων εἰς μίμησιν. Καὶ ἀρίστη ἀνατιρόρητις ἡ συνήθεια· διότι, ἂν οἱ πρόγονοι ἡμῶν, μετὰ τὰς κατὰ Περσῶν νίκας, πρῶτοι ἔθνησαν νόμον ἐγκώμιον λέγειν τοὺς προαιρεθέντας τῶν ῥητόρων ὑπὲρ τῶν πεσόντων, πόσω μᾶλλον ἡμεῖς, οἱ μόλις ἀνκητήσαντες λεπτὸν ψιχίον ἐκ τῆς ὕλης πατρίδος, ὀφείλομεν νὰ ἀνακαλῶμεν συνεχῶς εἰς τὸν νοῦν τὰ παραδείγματα ἐκείνων καὶ τὴν παραγγελίαν, ἣν ὡς κληρονομίαν κατέλιπον εἰς τοὺς υἱοὺς, νὰ μὴ θεωρήσωσι τετε-